

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยเรียงลำดับในการนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ทักษะชีวิต
 - 1.1 ความหมายของทักษะชีวิต
 - 1.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
 - 1.3 การสร้างแบบวัดและแบบประเมินทักษะชีวิต
 - 1.4 การหาคุณภาพแบบทดสอบ
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

ทักษะชีวิต

ความหมายของทักษะชีวิต

ในการศึกษาความหมายของทักษะชีวิต พบว่ามี นักวิชาการ องค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ได้กล่าวถึงความหมายของทักษะชีวิตไว้มากมายหลากหลายทัศนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1993 อ้างใน สกล วรเจริญศรี, 2550) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและให้มีพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมที่จะสามารถให้บุคคลจัดการกับความต้อการและสิ่งต่าง ๆ ที่มากระตุ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2543) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่จะคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และปรับตัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สามารถจัดการกับความต้อการปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพที่ดีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่มีสุขภาพดี

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหารอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาท ชาย - หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม ฯลฯ

ยุพยงค์ โครตพัฒนานนท์ (2543, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่ถูกต้องและทำให้สามารถจัดการกับความ ต้องการและสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

พรทิพย์ ยอดป้องเทศ (2545, หน้า 31) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถ พื้นฐานในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในการดำเนินชีวิตไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ได้พัฒนาศักยภาพของ ตนเองในการอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข

ธนพัชร์ แก้วปฏิมา (2547, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่า เป็นความสามารถโดยรวมของบุคคล อันประกอบด้วย กระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมิน เหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตนเองในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล โดยนำข้อมูลจากการสะสม ประสบการณ์มาใช้ประกอบการพิจารณา เพื่อตัดสินใจและสามารถเลือกใช้ทักษะต่างๆ เช่น การสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ในการแก้ปัญหาและปรับตัวให้สามารถเผชิญ สถานการณ์หรือปัญหาทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและสังคม จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่าง เหมาะสมและมีความสุข

สัมฤทธิ์ สันเต (2547, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถ ในการรวบรวมข้อมูลและประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจ จัดการกับปัญหา และแก้ไขปัญหาที่ตนเผชิญในชีวิตประจำวันได้โดยแสดงพฤติกรรมที่จริงออกมาอย่างสร้างสรรค์ และตรงไปตรงมา ช่วยให้อำนาจดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นสรุปแล้ว ทักษะชีวิต ก็คือ ความสามารถขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ของบุคคล เป็นความสามารถที่ประกอบไปด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะทำให้บุคคล มีความพร้อมที่จะเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

ในการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิต พบว่า องค์การต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ได้ กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็นด้านต่างๆ ตามกรอบการศึกษาของตน โดยมี รายละเอียดดังนี้

ยูเนสโก (Focusing Resources on Effective School Health, 2002 อ้างใน สกล วรเจริญศิริ, 2550, หน้า 42) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสามารถทางความคิด (Cognitive Abilities) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ที่จะรู้ (Learning to Know) โดยแบ่งออกเป็น 2 ทักษะ คือ

1.1 ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (Decision making and Problemsolving skills) ประกอบด้วย ทักษะในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การประเมินผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของพฤติกรรมในปัจจุบันสำหรับตนเองและผู้อื่น การกำหนดทางเลือกต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา ทักษะการวิเคราะห์เกี่ยวกับอิทธิพลของค่านิยมและเจตคติของตนเองและบุคคลอื่นต่อแรงจูงใจ

1.2 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking skills) ประกอบด้วย การวิเคราะห์กลุ่มเพื่อนและอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ การวิเคราะห์เจตคติ ค่านิยม ปทัสถานทางสังคม และความเชื่อ และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเอง

2. ด้านความสามารถส่วนบุคคล (Personal abilities) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ที่จะเป็น (Learning to be) โดยแบ่งออกเป็น 3 ทักษะ คือ

2.1 ทักษะการเพิ่มการควบคุมภายในตนเอง (Skills for increasing internal locus of control) ประกอบด้วย ทักษะการสร้างความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตนเอง ทักษะการตระหนักรู้ในตนเองรวมถึงการตระหนักรู้ในสิทธิ อิทธิพล ค่านิยม เจตคติ จุดแข็งและจุดอ่อน ทักษะในการกำหนดเป้าหมาย ทักษะในการดูแลตนเอง และทักษะในการประเมินตนเอง

2.2 ทักษะการจัดการกับความรู้สึก (Skills for managing feeling) ประกอบด้วย การจัดการความโกรธ การจัดการกับความวิตกกังวลและความเศร้า/ผิดหวัง ทักษะการเผชิญสำหรับการจัดการกับความสูญเสีย ความทุกข์

2.3 ทักษะการจัดการความเครียด (Skills for managing stress) ประกอบด้วย การบริหารเวลา การเพิ่มความคิดทางบวก การรู้จักเทคนิคการผ่อนคลาย

3. ด้านความสามารถระหว่างบุคคล (Interpersonal abilities) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น แบ่งออกเป็น 5 ทักษะ คือ

3.1 ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication skills) ประกอบด้วย การสื่อสารทั้งภาษาท่าทางและภาษากาย การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ (ไม่ใช่ทางลบ) และการรับข้อมูลย้อนกลับ

3.2 ทักษะการปฏิเสธและการเจรจาต่อรอง (Negotiation and Refusal skills) ประกอบด้วย การบริหารความขัดแย้งและการเจรจาต่อรอง ทักษะการแสดงออกอย่างเหมาะสม ทักษะการปฏิเสธ

3.3 ทักษะการเห็นอกเห็นใจ (Empathy skills) ประกอบด้วย ความสามารถที่จะฟังและเข้าใจความต้องการของบุคคลอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนแสดงถึงความเข้าใจในสิ่งนั้น

3.4 ทักษะการทำงานเป็นทีมและการให้ความร่วมมือ (Cooperation and Teamwork skills) ประกอบด้วย การแสดงความเคารพในความคิดเห็นของบุคคลอื่น การประเมินความสามารถของบุคคลและการสนับสนุนกลุ่ม

กรมวิชาการ (2543) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตออกเป็น 9 ด้าน และได้ให้นิยามขององค์ประกอบทักษะชีวิตแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1. การรู้จักตนเอง หมายถึง การรู้จักตนเองด้วยการประเมินตนเองทุกๆ ด้าน ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม สิ่งแวดล้อมรอบตัว รู้เป้าหมายของชีวิต รู้อุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้า รู้จักยึดแนวประพฤติปฏิบัติที่ดี อันจะช่วยให้รู้จักบุคลิกภาพที่แท้จริงของตน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตัดสินใจและวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนนำศักยภาพออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

2. การแสวงหาและใช้ข้อมูล หมายถึง การใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา รับข้อมูลต่างๆ อยู่เสมอ รู้จักค้นหาข้อเท็จจริงด้วยการใช้เหตุผลหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจที่น่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนนำความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและสังคมส่วนรวม

3. การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยใช้ภาษาถ้อยคำภาษาท่าทางเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการติดต่อสื่อสารสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การกระทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีขั้นตอนให้การดำเนินงาน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการกำหนดข้อตกลงในการทำงาน การวางแผน การแก้ไขปัญหาในการทำงาน การเสนอผลงาน และการสรุปประเมินผลงาน

5. การกล้าเสี่ยง หมายถึง การลองเผชิญกับการกระทำที่เสี่ยงต่อการได้เสีย ซึ่งมีทั้งการเสี่ยงต่อทางร่างกาย ความคิด ปัญญา และอารมณ์ จึงต้องดูจังหวะ ความพร้อมปัจจัยต่าง ๆ ของตน ด้วยการเฝ้าสภาพต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

6. การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง การรู้จักสร้างภาพอนาคต หรือ มองอนาคต ซึ่งจะเป็เป้าหมายหรือสิ่งที่อยากเห็นในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสิ่งที่ดีกว่าเดิม ด้วยวิธีการนำระบบการวางแผนมาใช้ ดันตัวต่อการรับรู้ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ มีจินตนาการ รู้จักคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้า ศึกษาจากผู้รู้ หาประสบการณ์แปลกใหม่อยู่เสมอ และมุ่งมั่นที่จะทำความฝันเป็นจริง

7. การคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถคิดได้คล่อง มีปฏิภาณ มีความหลากหลาย ละเอียด ลึกซึ้ง เห็นเหตุการณ์ไกล ริเริ่ม สร้างสรรค์ มีจินตนาการแปลกใหม่ มีเหตุผล วิเคราะห์ วิจาร์ณ จำแนกแจกแจง สังเคราะห์ รวบรวม และสรุปประเด็นได้ ตลอดจนสามารถตกลงใจ แก้ข้อสงสัยหรือปัญหาได้อย่างรอบคอบ มีระบบ มีขั้นตอน มีเหตุผล และข้อมูลประกอบอย่างชัดเจน

8. การวางแผนและการจัดการ หมายถึง การรู้จักวางเป้าหมายในชีวิตการเรียน และการใช้เวลาอย่างเหมาะสม จัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน ควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น ใช้เวลา ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและปรับแผนวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

9. การปรับตัว หมายถึง ความสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข โดยการรู้จักสังเกตเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง ปรับความคิด ความรู้สึก เพื่อลดความเครียดเผชิญสถานการณ์แปลกใหม่ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปรับตัวและวางตัวได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะ และสิ่งแวดล้อมได้

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) ได้จำแนก องค์ประกอบของทักษะชีวิต ออกเป็น 12 องค์ประกอบ ซึ่งเมื่อจำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ จะสามารถจัดทั้ง 12 องค์ประกอบ ได้เป็น 3 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นองค์ประกอบร่วมได้แก่
 - ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking) หมายถึง ความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว
 - ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวาง โดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ
2. องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย หรือเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 คู่ คือ

คู่ที่ 1 ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเอง และความเห็นใจผู้อื่น

คู่ที่ 2 ได้แก่ ความภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

- ความตระหนักรู้ในตน (Self awareness) หมายถึง ความสามารถในการค้นหา และเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

- ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและ เห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น วัย สุขภาพ ฯลฯ

- ความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้รู้จักรับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆ ของตน เช่น ความสามารถด้านสังคม ดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ โดยมีได้ มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่าง หน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถทางเพศ การเรียน ฯลฯ เท่านั้น

- ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภาคภูมิใจในตน เพราะหากคนเรามีความภูมิใจในตน คนเหล่านี้ก็มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

3. องค์ประกอบของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย หรือทักษะ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 กลุ่ม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร

กลุ่มที่ 2 การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา

กลุ่มที่ 3 การจัดการอารมณ์ และความเครียด

- ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร (Interpersonal relationship and Communication skill) หมายถึงความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ ฯลฯ

- ทักษะการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา (Decision making and Problem solving skill) หมายถึง ความสามารถในการประเมินอารมณ์รู้เท่าทันอารมณ์ ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม และเป็นความสามารถที่รู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ได้จากการจำแนกโดยองค์กรต่างๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่าทักษะชีวิตนั้นประกอบไปด้วยทักษะย่อยหลากหลายทักษะประกอบกัน โดยแต่ละทักษะนั้นล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมให้มีความสุขทั้งสิ้น การขาดซึ่งทักษะใดทักษะหนึ่งอาจจะเป็นเหตุให้การดำรงชีวิตนั้นพบกับอุปสรรคปัญหาได้

ในการวิจัยครั้งนี้ องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยนำมาใช้สร้างเป็นแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมายและนิยามของทักษะแต่ละด้าน เพื่อนำมาใช้สังเคราะห์และกำหนดเป็นความหมายใหม่ของแต่ละทักษะ ซึ่งมีรายละเอียดของความหมายแต่ละทักษะดังนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับฟัง และรับรู้เรื่องราว ความคิดหรือวัตถุประสงค์ของผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับจากการฟังได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถประเมินและเลือกวิธีการสื่อสารไม่ว่าจะเป็น

คำพูด การเขียน หรือการแสดงออกทางท่าทางกิริยาเพื่อใช้ในการสร้างหรือรักษาสายสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่นได้

2. การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ปัญหา และสาเหตุของปัญหา แล้วสามารถรวบรวมข้อมูล ความรู้จากแหล่งต่างๆ มาสร้างเป็นทางเลือกในการตัดสินใจหรือจัดการกับปัญหาได้อย่างหลากหลาย สามารถที่จะวิเคราะห์ทางเลือกอย่างรอบคอบโดยการพิจารณาข้อดี ข้อเสียและผลที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาของทางเลือก ประเมินทางเลือกที่ดีที่สุดมาใช้สำหรับการตัดสินใจ วางแผน และแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

3. การจัดการอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการสำรวจเข้าใจ ประเมิน และรู้เท่าทันสภาวะจิตใจ อารมณ์ ตลอดจนความรู้สึกของตนเอง และสามารถเลือกวิธีการกับสภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และความสามารถในการรับรู้ถึงสาเหตุแห่งความเครียด สภาวะความเครียดที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ พร้อมทั้งสามารถที่จะหาวิธีการผ่อนคลายและวิธีการป้องกันตนเองจากความเครียดได้อย่างเหมาะสม

การสร้างแบบวัดและแบบประเมินทักษะชีวิต

การประเมินสภาพทักษะชีวิตมีลักษณะเป็นการวัดลักษณะจิตวิทยาวิธีหนึ่ง ดังนั้นรูปแบบของเครื่องมือจึงต้องมีความเหมาะสมกับคุณลักษณะตามนิยาม (ธนพัชร แก้วปฏิมา, 2547) ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดและแบบประเมินทักษะชีวิต พบว่ามีรูปแบบของการสร้างหลายลักษณะ ดังเช่น จรรยา ลากศิริอนันต์กุล (2543) สร้างแบบวัดการรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง จำนวน 12 ข้อ โดยใช้รูปแบบการสร้างเป็นแบบวัดเจตคติของลิเคอร์ท มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ แบบวัดทักษะการปฏิเสธและต่อรอง จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์จำลอง (Scenario) โดยเลือกตอบ 3 ตัวเลือก และเว้นให้นักเรียนเติม 1 ตัวเลือก และแบบวัดทักษะการจัดการกับความเครียด เป็นคำถามแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ วันดี โต้ะดำ (2544) สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วัดทักษะชีวิตของนักเรียนใน 9 องค์ประกอบของทักษะชีวิตตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต โดยมีลักษณะของแบบสอบเอ็มอีคิว โสภณ จุโลทก (2544) สร้างแบบประเมินทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้รูปแบบการสร้างเป็นแบบรายงานตนเอง มีระดับการประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ จริงที่สุด ก่อนข้างจริง จริงบางครั้ง และไม่จริง ธนพัชร แก้วปฏิมา (2547) สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้รูปแบบการสร้างเป็นแบบสอบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือกโดยที่ลักษณะของข้อคำถาม เป็นการกำหนดสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในประเด็นของ

บทบาทของหญิง - ชาย ที่เหมาะสม สารเสพย์คิด สุขภาพจริยธรรม อิทธิพลของสื่อและสิ่งแวดล้อม ลักษณะของตัวเล็อกมีการกำหนดตัวเล็อกให้นักเรียนพิจารณาเลือกตอบ 4 ตัวเล็อก พร้อมทั้งมีช่องว่าง 1 ตัวเล็อก เพื่อให้ให้นักเรียนเขียนบรรยายคำตอบตามความคิดเห็นและการเลือกปฏิบัติที่แท้จริงของนักเรียนในกรณีที่นักเรียนคิดเห็นไม่สอดคล้องกับตัวเล็อกที่ได้กำหนดไว้ สัมฤทธิ์ สันเต (2547) สร้างแบบประเมินทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนวัยเด็กตอนกลาง โดยใช้รูปแบบการสร้างเป็น ชุดของแบบสำรวจรายการพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมาตรา (Rubrics) สำหรับใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินซึ่งพัฒนาขึ้นโดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นสื่อในการสังเกตพฤติกรรม นอกจากนี้ กมลรัตน์ วัชรินทร์ (2547) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้รูปแบบการสร้างแบบวัดเป็นปรนัยเลือกตอบ และมาตราส่วนประมาณค่า เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้จะมีรูปแบบของการสร้างแบบวัดและแบบประเมินทักษะชีวิตหลากหลายวิธีตามที่กล่าวมา แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วจะพบว่าโดยส่วนใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินทักษะชีวิตในด้านที่เกี่ยวกับความตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบ ต่อสังคม จะมีรูปแบบของเครื่องมือเป็นแบบที่ใช้ในการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย เช่นแบบวัดเจตคติของลิเคอร์ท มาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ส่วนการวัดทักษะชีวิตในด้านการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิจารณ์ญาณ และการจัดการความเครียด รูปแบบของเครื่องมือหรือแบบวัดที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ มีการกำหนดสถานการณ์จำลองในข้อคำถามมาให้วิเคราะห์ โดยวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้วัดทักษะชีวิตซึ่งเป็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัย สามารถดำเนินการได้ตามหลักการและวิธีการที่ วิโรจน์ ธรรมจินดา (2551) ได้นำเสนอเกี่ยวกับวิธีการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ไว้ดังนี้

หลักการวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย

1. วัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัยเป็นคุณลักษณะส่วนตัว ซึ่งไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นผลจากอารมณ์หรือความรู้สึกนั้นๆ หรือไม่ ดังนั้นการวัดผลจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายๆ อย่าง
2. วัดหลายๆ ครั้ง เนื่องจากคุณลักษณะด้านจิตพิสัย อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ดังนั้นควรมีการวัดหลายๆ ครั้งในวันและเวลาที่แตกต่างกัน ไปจึงจะทำให้ผลการวัดเชื่อถือได้มากขึ้น
3. วัดอย่างต่อเนื่อง ควรวัดอย่างต่อเนื่องและใช้เทคนิคหลายๆ วิธีจึงจะเชื่อได้ว่าผลการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง

4. ความร่วมมือของผู้ที่ถูกวัดเป็นเรื่องที่สำคัญ การวัดด้านจิตพิสัยเป็นการวัดพฤติกรรมส่วนบุคคลซึ่งบางคนอาจไม่ต้องการเปิดเผยความจริงเพราะเกรงจะเกิดผลเสียแก่ตน ดังนั้นผู้วัดจึงควรวางเทคนิควิธีที่จะทำให้ผู้ตอบ ตอบความสบายใจและรู้สึกปลอดภัย

5. ใช้ผลการวัดให้ถูกต้อง เนื่องจากการวัดด้านจิตพิสัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ดังนั้นคะแนนจากการวัดจึงไม่สามารถนำไปใช้ตัดสินได้ว่าดีหรือตก แต่เป็นการวัดเพื่อนำไปพัฒนาบุคคลและหาทางช่วยเหลือต่อไป

วิธีการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย

วิธีที่ใช้วัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย แบ่งออกเป็น 5 วิธีคือ

1. การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นการให้ผู้รับการทดสอบแสดงความรู้สึกลงของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งสิ่งเร้าอาจเป็นข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ตามความคิดความรู้สึกของตนเอง ผลการตอบแบบปลายเปิด หรือเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมให้แล้ว (การตอบปลายปิด) จากแบบวัดต่างๆ เช่น แบบวัดของเทอร์สโตน (Thurstone) แบบวัดการประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) และแบบวัดของออสกู๊ด (Osgood) เป็นต้น

2. แบบสังเกตพฤติกรรม (Observation) เป็นการใช้ประสาทสัมผัสโดยเฉพาะตาและหู บันทึกจดจำพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายแล้วจดลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การที่จะสังเกตให้สอดคล้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด แบบบันทึกพฤติกรรมจะต้องมีการให้รายละเอียดของสิ่งที่สังเกตอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและมีประเด็นการสังเกตที่ครอบคลุมพฤติกรรมที่จะปรากฏขึ้นด้วย

3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม (Obtrusive) เป็นการตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังจากหลักฐานอื่นที่ใช้อ้างอิงถึงความถี่ของพฤติกรรม เช่น ร่องรอยการยืมหนังสือจากห้องสมุดประเภทของหนังสือที่มีการยืมอ่านมากที่สุด ร่องรอยของการใช้อุปกรณ์กีฬา การบำรุงรักษา เป็นต้น

4. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีวัดที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์พูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้รับสัมภาษณ์ โดยอาจเป็นการสัมภาษณ์เป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ สำหรับรูปแบบของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีข้อคำถามเตรียมไว้เรียบร้อยแล้วเหมือนกับแบบสอบถามปลายเปิด ส่วนการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจะมีเพียงแต่ประเด็นในการสัมภาษณ์ การซักถามจึงมีความยืดหยุ่นและข้อคำถามที่หลากหลาย ผู้สัมภาษณ์จึงต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่มากพอ ผู้สัมภาษณ์จะตอบมีทักษะการพูดและการฟังที่ดีด้วย

5. เทคนิคการจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นการใช้สถานการณ์หรือสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรมหรือความคิดจินตนาการของตนออกมา เช่น การเติมประโยคหรือเรื่องให้สมบูรณ์ การสร้างความคิดบรรยายความรู้สึกจากภาพ การโยงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกกับคำต่างๆ เป็นต้น การแปลความหมายอาศัยผลจากการตอบสิ่งที่กล่าวมาแล้ว ก็พอจะรู้ได้ว่าผู้นั้นมีความรู้สึกอย่างไรต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการวัด เป็นการระบุความต้องการของสิ่งที่ต้องการวัด เช่น ต้องการวัดเจตคตินักเรียนที่มีต่อการประกอบอาชีพ หรือต้องการวัดความมีวินัยในตนเองของผู้เรียน เป็นต้น
2. ให้ความหมายคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยการศึกษาคุณลักษณะที่ต้องการวัดให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อกำหนดคุณลักษณะเป็นประเด็นที่ชัดเจนซึ่งอาจเป็นคุณลักษณะตามทฤษฎีหรือตามหลักวิชาหรือเป็นคุณลักษณะที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเรื่องนั้นๆ โดยตรง
3. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ว่าคุณลักษณะที่จะวัดนั้นมีการลำดับขั้นในแต่ละลำดับตั้งแต่ระดับต่ำถึงระดับสูง ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การมีระบบ และการสร้างลักษณะนิสัยเป็นลักษณะอย่างไร
4. หาตัวบ่งชี้หรือพฤติกรรมที่แสดงออกตามระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด มาเขียนในลักษณะนิยามปฏิบัติการหรือเขียนในลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งสามารถวัดได้และสามารถสังเกตได้
5. เลือกพฤติกรรมที่สำคัญ หรือกำหนดขอบข่าย ประเด็นหลักและเป็นตัวแทนของรายการของสิ่งที่จะถามในแต่ละเรื่องนั้นให้ชัดเจนและครอบคลุมพฤติกรรมสำคัญในสิ่งที่ต้องการวัด
6. กำหนดสถานการณ์หรือเงื่อนไขที่สามารถวัดได้ โดยกำหนดเครื่องมือในการวัดว่าจะเป็นการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสถานการณ์ หรือแบบวัด พร้อมทั้งรูปแบบประเภทของสถานการณ์ของคำถามให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะวัดและลักษณะของผู้ตอบแต่ละระดับว่าควรเป็นคำถามในลักษณะใด
7. สร้างเครื่องมือตามลักษณะและชนิดของเครื่องมือที่กำหนด ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างข้อคำถามที่แตกต่างกันออกไปตามชนิดของเครื่องมือ นำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้งในด้านความเที่ยงตรง ความเป็นปรนัย ความชัดเจนของภาษา หรือความเหมาะสมของข้อความ

รวมทั้งการวัดเรียงข้อความ ทั้งในการตรวจสอบคุณภาพเป็นไปตามลักษณะของเครื่องมือวัดแต่ละชนิดที่อาจแตกต่างกันบ้างในบางประเด็น สำหรับการตรวจสอบคุณภาพขั้นนี้โดยการ

7.1 ตรวจสอบข้อความด้วยตนเองแล้วปรับปรุงแก้ไข

7.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา องค์ประกอบของเครื่องมือวัดที่ดี ความชัดเจนและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงตามความเหมาะสม

8. นำไปทดลองใช้หาคุณภาพเป็นรายข้อ กรณีที่สามารถทำได้ให้นำไปทดลองใช้กับผู้ตอบที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจริงที่จะวัดเพื่อดูความเป็นปรนัย ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ก็คือว่าคำถามนั้นเข้าใจตรงกันหรือไม่ มีความเข้าใจในข้อความเพียงใด คำถามชัดเจนเข้าใจง่ายหรือไม่ มีคำตอบที่ควรจะเป็นครบหรือไม่ ถ้าเป็นคำถามปลายปิดมีที่ว่างเพียงพอที่จะตอบหรือไม่ที่สำคัญคือ คำชี้แจง ผู้ตอบมีความเข้าใจคำชี้แจงมากน้อยเพียงใด นำผลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อแล้วปรับปรุงแก้ไขนำไปทดลองใช้แล้วนำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อและหาคุณภาพทั้งฉบับ

เนื่องจากผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตเป็นลักษณะของแบบทดสอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแนะนำเสนอในส่วนของวิธีการสร้างเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบที่มีข้อความแบบกำหนดสถานการณ์มาให้แก่นักเรียนวิเคราะห์และตอบคำถาม ที่สามารถดำเนินการตามหลักการและขั้นตอนของการสร้างแบบทดสอบอื่นๆทั่วไป ดังที่เกียรตินาคา ศรีสุข (2549) ให้นำเสนอไว้ดังนี้

หลักการสร้างแบบทดสอบ มีดังนี้

1. ข้อคำถามหนึ่งๆ ควรถามเพียงประเด็นเดียว
2. คำตอบถูกผิดต้องถูกผิด ตามหลักวิชา
3. ข้อคำถามทั้งหมดต้องครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด
4. ไม่ควรใช้คำพุ่มเพื่อยในตัวคำถาม
5. หลีกเลี่ยงการใช้คำปฏิเสธในข้อคำถาม
6. ใช้ภาษาที่ไม่ซับซ้อน เหมาะกับระดับชั้นและวัยของผู้สอบ
7. คำตอบถูกไม่ควรสะกดคาเกินไป เช่น ใช้ศัพท์ซ้ำกับตัวคำถาม ศัพท์สะกดคา
8. หลีกเลี่ยงคำที่ผู้สอบคล่องปากอยู่แล้ว
9. ไม่ควรใช้ข้อคำถามแรกๆ แนะนำคำตอบข้อหลังๆ

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย
 2. กำหนดเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการวัด
 3. วิเคราะห์ว่าจะออกข้อสอบในแต่ละเนื้อหาจำนวนกี่ข้อ รวมทั้งหมดกี่ข้อ
 4. เลือกรูปแบบของข้อสอบว่าจะมีรูปแบบใดบ้าง เช่น แบบเติมคำ แบบถูก-ผิด แบบจับคู่ แบบเลือกตอบ หรือแบบอัตนัย
 5. ร่างข้อสอบตามรูปแบบของข้อสอบที่เลือกไว้ โดยมีจำนวนข้อสอบเกินไว้อย่างน้อยร้อยละ 10 ของจำนวนข้อสอบที่ต้องการทั้งหมด
 6. ตรวจสอบว่าข้อสอบตามที่ได้ร่างขึ้นมานั้นมีลักษณะที่ดีของข้อสอบนั้นๆ หรือยัง
 7. นำข้อสอบที่ร่างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่า ข้อสอบที่สร้างขึ้นนี้สามารถสอบวัดได้ตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ มีความเป็นปรนัยคือ ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่ายหรือไม่
 8. ปรับปรุงข้อสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
 9. จัดเป็นแบบทดสอบฉบับร่าง
 10. นำแบบทดสอบฉบับร่างไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงในการวิจัย
 11. วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้แก่ ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ว่ามีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่
 12. หากแบบทดสอบมีข้อใดที่ยังไม่ได้คุณภาพตามเกณฑ์อาจมีการปรับปรุงหรือตัดทิ้งไป
 13. จัดข้อสอบเข้าฉบับและพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์
- จากวิธีการสร้างเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำเสนอทั้งการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยและการสร้างแบบทดสอบ ต่างเป็นวิธีการสร้างเครื่องมือที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแบบวัดและแบบประเมินทักษะชีวิตได้ทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้จะเห็นว่าขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือทั้ง 2 รูปแบบมีขั้นตอนหนึ่งที่ถือว่ามีความสำคัญมากนั่นก็คือการหาคุณภาพของเครื่องมือ

นั่นเอง โดยขั้นตอนนี้จะป็นขั้นตอนที่ช่วยรับประกันว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้จริง ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอในส่วนของการหาคุณภาพของแบบทดสอบในหัวข้อต่อไป

การหาคุณภาพแบบทดสอบ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบว่ามีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สร้างแบบทดสอบจะต้องให้ความสำคัญและทำการตรวจสอบเพื่อให้แบบทดสอบนั้นเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสามารถให้ข้อมูลที่นำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง จากการที่แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบทดสอบที่ได้หาคุณภาพของแบบทดสอบในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ความเชื่อมั่นของแบบวัด และค่าอำนาจจำแนก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอในส่วน of รายละเอียดและเทคนิควิธีการหาคุณภาพของแบบทดสอบซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเฉพาะในด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และค่าอำนาจจำแนก ตามที่เกียรตีสุดา ศรีสุข (2549) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

ความเที่ยงตรง คือ การที่เครื่องมือสามารถวัดได้ตรงและครบถ้วนในสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงสูงจะทำให้ผู้วิจัยสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเที่ยงตรงของเครื่องมือแบ่งได้เป็น ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construction Validity) ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) และ ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity)

ส่วนใหญ่การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นิยมใช้ 2 วิธี คือ การให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับคะแนนจากเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานอยู่แล้ว รายละเอียดของแต่ละวิธีเป็นดังนี้

1. การให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

การให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา เป็นการนำข้อคำถามหรือข้อความแต่ละข้อในแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อวัดเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา มีขั้นตอนดังนี้

1.1 นำข้อคำถามหรือข้อความแต่ละข้อในแต่ละข้อในแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 3 คน พิจารณาว่า แบบวัดแต่ละข้อวัดเนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ หรือมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่

1.2 นำผลการตัดสินของผู้เชี่ยวชาญทุกคนมาสรุป โดยการแจกความถี่ในแต่ละข้อคำถามว่ามีผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า วัดได้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการวัดกี่คน ไม่ตรงกี่คน

2. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานอยู่แล้ว

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานอยู่แล้ว มีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำเครื่องมือหรือแบบวัดที่สร้างขึ้น กับเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานอยู่แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน

2.2 นำผลคะแนนที่ได้จากเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานอยู่แล้วไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

2.3 หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไปก็ถือว่า เครื่องมือหรือแบบวัดที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรง

จากวิธีการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นำเสนอมาข้างต้น พบว่าวิธีการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณานิยมใช้ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และเชิงโครงสร้าง แต่ทั้งนี้ในการหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างยังสามารถใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับแบบวัดมาตรฐาน หรือใช้วิธีการทางสถิติอื่น เช่น การใช้สถิติ Factor Analysis ได้ด้วย สำหรับวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับเกณฑ์ภายนอก ได้ถูกนำไปใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพและเชิงพยากรณ์

ความเชื่อมั่น

ความเชื่อมั่น คือ การที่เครื่องมือวัดได้ผลคงที่แน่นอน เมื่อมีการวัดซ้ำอีก นั่นคือ จะใช้เครื่องมือชิ้น ๆ วัดสิ่งเดิมกี่ครั้ง ก็ได้ผลเหมือนเดิมหรือใกล้เคียงของเดิม เช่น การวัดน้ำหนักของหินก้อนหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปใช้เครื่องชั่งเดิมวัดอีก ถ้าได้น้ำหนักเท่าเดิม นั่นคือ เครื่องชั่งมีความคงที่ในการวัดหรือมีความเชื่อมั่น

เกณฑ์ในการพิจารณาความมั่นใจนั้น Graett เสนอ

ถ้ามีค่าตั้งแต่ .00- .20	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำมาก
ถ้ามีค่าตั้งแต่ .21- .40	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำ
ถ้ามีค่าตั้งแต่ .41- .70	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นปานกลาง
ถ้ามีค่าตั้งแต่ .71-1.00	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

เราสามารถหาความเชื่อมั่นได้หลายวิธี ซึ่งในแต่ละวิธีจะเหมาะสมกับชนิดของเครื่องมือแตกต่างกันไป ในที่นี้จะเสนอวิธีการหาความเชื่อมั่น 4 วิธี คือ

1. วิธีการสอบซ้ำ (Test-Retest Method)

วิธีการสอบซ้ำ เป็นการนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปวัดซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน ในเวลาที่ต่างกัน จากนั้นนำผลการวัดครั้งที่ 1 และ 2 มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดย X แทนผลการวัดครั้งที่ 1 และ Y แทนผลการวัดครั้งที่ 2

การหาความเชื่อมั่นโดยวิธีนี้มักจะมีข้อจำกัดเรื่องของระยะเวลาของการวัดผลครั้งที่ 1 และ 2 ซึ่งถ้าระยะเวลาใกล้เคียงกัน ผู้ให้ข้อมูลอาจจำคำตอบในการวัดครั้งแรก หากระยะเวลาห่างกันเกินไป ผู้ให้ข้อมูลอาจเรียนรู้เพิ่มขึ้น ระยะเวลาที่เหมาะสมจึงควรจะเป็น 2 สัปดาห์ ถึง 4 สัปดาห์

2. วิธีการใช้เครื่องมือคู่ขนาน (Parallel forms Method)

วิธีการใช้เครื่องมือคู่ขนาน เป็นการนำเครื่องมือ 2 ชุด ซึ่งมีลักษณะเหมือนกัน คือ วัดเนื้อหาแบบเดียวกัน ความยากง่าย อำนาจจำแนกพอ ๆ กัน ไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบพร้อมกัน หรือไม่ได้ จากนั้นจึงนำคะแนน 2 ชุด มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดย X แทนผลการวัดในฉบับที่ 1 และ Y แทนผลการวัดในฉบับที่ 2

ข้อจำกัดในการใช้วิธีนี้ก็คือ เครื่องมือ 2 ชุด คู่ขนานกันจริงหรือไม่ เนื่องจากเกณฑ์ของความเป็นคู่ขนาน คือ ต้องมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ความแปรปรวนของคะแนนที่วัดเท่ากัน และความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท่ากัน

3. วิธีการแบ่งครึ่ง (Split-Half Method)

วิธีการแบ่งครึ่ง จะมีการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว แล้วจึงแบ่งผลการวัดออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งอาจแบ่งโดยข้อคู่-ข้อคี่ หรือครึ่งแรก-ครึ่งหลัง ก็ได้ แล้วจึงนำผลที่ได้ไปหาความเชื่อมั่น มีหลายวิธี คือ

1) แบบใช้สูตร Spearman Brown

2) แบบใช้สูตร Flanagan

3) แบบใช้สูตร Rulon

4. วิธีการหาความเป็นเอกพันธ์ภายใน

วิธีการหาความเป็นเอกพันธ์ภายใน วิธีนี้ใช้การเก็บข้อมูลครั้งเดียวแล้วหาความเชื่อมั่นได้เลย การคำนวณอาจหาได้หลายวิธี เช่น สูตร Kuder-Richardson และสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha)

จากที่มีวิธีการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือหลากหลายรูปแบบตามที่กล่าวมาข้างต้น การจะเลือกใช้วิธีการใดนั้นผู้สร้างเครื่องมือจะต้องพิจารณาถึงลักษณะเครื่องมือ จุดมุ่งหมายในการนำเครื่องมือไปใช้ และลักษณะข้อมูลที่ต้องการวัด ข้อจำกัด ข้อสังเกต และเงื่อนไขของแต่ละวิธีการก่อนที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่นให้แก่เครื่องมือที่สร้างขึ้น

อำนาจจำแนก คือ ความสามารถของข้อคำถามหรือเครื่องมือในการแยกคนเก่ง – ไม่เก่ง คนที่เห็นด้วย – ไม่เห็นด้วย คนที่รู้ – ไม่รู้ ออกจากกัน นั่นคือ หากข้อคำถามใดมีอำนาจจำแนกสูง ผู้รู้ในเรื่องนั้นหรือผู้ที่คะแนนรวมในเรื่องนั้นสูง ๆ ควรจะตอบถูกหรือได้คะแนนสูงในข้อนั้นด้วย ทำนองเดียวกัน ผู้ไม่รู้ในเรื่องนั้นหรือผู้ที่ได้คะแนนรวมในเรื่องนั้นต่ำ ๆ ก็ควรจะตอบผิดหรือได้คะแนนต่ำในข้อนั้นด้วย

การทำอำนาจจำแนกของข้อสอบ สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งผู้วิจัยขอแนะนำเสนอเพียง 2 วิธี คือ

1. การใช้สูตรอย่างง่าย การใช้สูตรอย่างง่าย มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ตรวจสอบให้คะแนน ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน และรวมคะแนนของทุกคน
- 2) นำคะแนนมาเรียงกันจากมากไปน้อย
- 3) แบ่งผู้ที่ได้คะแนนสูงออกมา 25 % ของคนทั้งหมด และผู้ที่ได้คะแนนต่ำออกมา 25 %
- 4) หาจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อทั้งกลุ่มสูงและต่ำ
- 5) หาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้สูตร

$$\text{สูตร } r = (P_H - P_L) / n$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

โดย	r แทน	อำนาจจำแนก
	P_H แทน	จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง
	P_L แทน	จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	n แทน	จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูงหรือต่ำ

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป

2. การหาอำนาจจำแนกของแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า

การหาอำนาจจำแนกของแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ตรวจสอบให้คะแนนแต่ละข้อแล้วรวมคะแนน
- 2) เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อย
- 3) แบ่งข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนสูง กลาง และต่ำ โดยกลุ่มสูงและต่ำมีจำนวนกลุ่มละ 25 % ของคนทั้งหมด กลุ่มกลางมีจำนวน 50 % ที่เหลือ
- 4) หาค่าเฉลี่ยความแปรปรวนเป็นรายข้อ แยกกลุ่มสูงและต่ำ
- 5) หาค่า t จากสูตร

$$\text{สูตร } t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{(S_H^2 + S_L^2)/N}$$

โดย t แทน อำนาจจำแนก

- 6) นำค่า t ที่คำนวณได้ไปเทียบกับ t จากตาราง

โดยให้ $df = N - 1$ และ $\alpha = .05$

เกณฑ์การพิจารณาอำนาจจำแนก คือ ถ้าข้อใดค่า t คำนวณสูงกว่าหรือเท่ากับ t ตาราง ถือว่ามีอำนาจจำแนก ถ้า t คำนวณ ต่ำกว่า t ตาราง ถือว่าไม่มีอำนาจจำแนก ควรตัดทิ้งหรือปรับปรุง

นอกจากวิธีการหาคุณภาพด้านอำนาจจำแนกที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ ผู้ที่ต้องการจะหาคุณภาพในด้านนี้อาจจะใช้รูปแบบการหาคุณภาพ ด้วยวิธีการอื่นๆ เช่นการใช้ตารางสำเร็จรูป จุง เต ฟาน (Chung-Teh Fan) ได้ แต่ทั้งนี้ผู้ที่จะดำเนินการหาคุณภาพต้องทำการศึกษาค้นคว้าถึงเทคนิคและขั้นตอนของการหาคุณภาพจากหนังสือที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอื่นๆ เพิ่มเติม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

งานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักวิชาการในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมไว้โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Gilbert J. Botvin (2003, อ้างใน สัมฤทธิ์ สันต, 2547, หน้า 40) ได้ศึกษาผลการจัดโปรแกรมการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-5 พบว่าโปรแกรมที่จัดขึ้นสามารถลดการสูบบุหรี่ของนักเรียนได้มากกว่าครึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ยังสามารถลดการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพิ่มการตระหนักรู้ในตนเอง เปลี่ยนทัศนคติและเพิ่มความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับทักษะชีวิต

Morganett (1994, อ้างใน สัมฤทธิ์ สันต, 2547, หน้า 40) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยได้การจัดเป็นลักษณะกิจกรรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มให้นักเรียนประถมศึกษาจากการศึกษาการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญที่อยู่เบื้องหลังของการสร้างสุขภาพจิตให้เด็ก

Melinda (1981, อ้างใน สกล วรเจริญศรี, 2550, หน้า 5) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตในการเพิ่มพฤติกรรมที่เหมาะสมในชั้นเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยม ปีที่ 2 ในชุมชนเมือง จำนวน 22 คน โดยโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตมีวัตถุประสงค์ เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องเรียน เพื่อลดพฤติกรรมก่อกวนในห้องเรียน และการพูดที่เหมาะสม (Approving Statement) ตลอดจนลดการพูดที่ไม่เหมาะสม (Non Approving Statement) โดยมีเทคนิคต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม (Assertiveness Training) การเล่นบทบาทสมมติและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Role play video feedback) ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนสามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมก่อกวนชั้นเรียนได้ แต่ไม่สนับสนุนในด้านการพูดที่เหมาะสม ตลอดจนลดการพูดที่ไม่เหมาะสม

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักวิชาการในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมไว้โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุพยงค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาจิตของครอบครัวกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษามหาสารคาม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 344 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมีสัดส่วนเท่ากัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนาจิตของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นของ

ปราณี แสดคง (2537) และแบบสอบถามทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ได้ผลการศึกษาคือ คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพัฒนาทักษะของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่น และคะแนนเฉลี่ยของทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง และการปฏิบัติพัฒนาทักษะของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.176, p < 0.01$)

วาสนา แก้วหล้า และ ดวงรัตน์แผ้วพลสง (2544) ได้ทำการศึกษาผลของการพัฒนาโปรแกรมทักษะชีวิตต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 93 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 45 คน เป็นกลุ่มควบคุม 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการอบรมทักษะชีวิต จำนวน 9 ชุดกิจกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของข้อลัดดา ขวัญเมือง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองเข้ารับการอบรมอย่างมีส่วนร่วมในโครงการอบรมทักษะชีวิตเป็นเวลา 2 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการจัดกระทำแต่อย่างใด ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลสองครั้งคือก่อนการทดลองและภายหลังการทดลอง วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในแต่ละระยะ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าโปรแกรมทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถเพิ่มระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองได้

พรทิพย์ ยอดป้องเทศ (2545) ได้ศึกษาศักยภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กับได้รับโปรแกรมการสอนทักษะชีวิต และศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กับได้รับโปรแกรมการสอนทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนนูนนาก จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 24 คนจาก 2 ห้องเรียน โดยเลือกจากนักเรียนที่ได้คะแนนศักยภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของห้อง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มกลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม กลุ่มที่ 2 ได้รับโปรแกรมการสอนทักษะชีวิต และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมครั้งละ 40-45 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 5 สัปดาห์ มีรูปแบบการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง 1 สัปดาห์ และการทดสอบติดตามผลหลังการทดลอง 3 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ใน

การศึกษาประกอบด้วย แบบวัดศักยภาพเด็กไทยประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โปรแกรมการสอนทักษะชีวิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ Wilcoxon match paired signed -rank test ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มหลังการทดลอง 1 สัปดาห์มีคะแนนศักยภาพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการสอนทักษะชีวิต หลังทดลอง 1 สัปดาห์ มีคะแนนศักยภาพสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ระยะติดตามผลหลังการทดลอง 3 สัปดาห์ มีคะแนนศักยภาพสูงกว่าหลังการทดลอง 1 สัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่ได้รับ โปรแกรมการสอนทักษะชีวิต ระยะติดตามผลหลังการทดลอง 3 สัปดาห์ มีคะแนนศักยภาพสูงกว่าหลังทดลอง 1 สัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กมลรัตน์ วัชรินทร์ (2547) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1.สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 2. ศึกษาคุณภาพในเรื่องของอำนาจจำแนกความตรงและความเที่ยงของแบบวัด 3. เพื่อสร้างเกณฑ์สำหรับแปลความหมายของคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและพัฒนาแบบวัดในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 680 คน ผลการศึกษาและพัฒนาแบบวัดทำให้ได้แบบวัดทักษะชีวิต จำนวน 84 ข้อ 9 องค์ประกอบ คือด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด วัดโดยใช้แบบปรนัยเลือกตอบจำนวน 34 ข้อ และด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม วัดโดยใช้แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ ในด้านคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นพบว่ามีอำนาจจำแนก มีความตรงตามทฤษฎี และมีความเที่ยงทั้งฉบับที่ 0.92 และส่วนเกณฑ์ปกติของทักษะชีวิตนี้ได้ จัดเสนอในรูปแบบคะแนนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบและตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันมีผู้ที่สนใจทำการศึกษาและสร้างผลงานเกี่ยวกับทักษะชีวิตไว้จำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะการศึกษาในส่วนของทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องเด็กและเยาวชนทั้งในประเด็นของการศึกษา ประสิทธิภาพการนำวิธีการต่างๆ เช่นการอบรม สร้างโมเดล หรือออกแบบการสอน มาพัฒนาทักษะชีวิตให้สูงขึ้น การศึกษาความสัมพันธ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือเพื่อทำการวัดหรือประเมินทักษะชีวิตของเด็กและ

เยาวชนในแต่ละช่วงวัย อย่างไรก็ตามการที่สภาพสังคมในปัจจุบันยังต้องเผชิญกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงหลายๆด้านอยู่ตลอดเวลา การศึกษาเกี่ยวกับระดับทักษะชีวิตในตัวบุคคลจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนามุคพลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการจะสร้างเครื่องมือวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ยังไม่มีผู้ใดสร้างมาก่อนในด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด ทั้งนี้เพื่อให้ได้เป็นเครื่องมือที่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำไปใช้ศึกษาได้ว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้นมีระดับทักษะชีวิตเป็นอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปใช้วางแผนปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนในเรื่องทักษะชีวิตต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved